

Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ Л.Н. ГУМИЛЕВА
L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY

ҚАЗАҚСТАННЫҢ ТҰРАҚТЫ
ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУ МОДЕЛІН ҚҰРУ
ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚАРЖЫ ЖҮЙЕСІ

ФИНАНСОВАЯ СИСТЕМА В УСЛОВИЯХ
СОЗДАНИЯ МОДЕЛИ
УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО
РАЗВИТИЯ КАЗАХСТАНА

THE FINANCIAL SYSTEM IN
THE CONTEXT OF CREATING A MODEL
OF SUSTAINABLE ECONOMIC
DEVELOPMENT OF KAZAKHSTAN

АСТАНА
ASTANA
2024

*Посвящается юбилею - 80-летию
Искаковой Загиры Дуйсембаевны*



***ИСКАКОВА ЗАГИРА ДУЙСЕМБАЕВНА
ISKAKOVA ZAGIRA DUYSEMBAYEVNA***

***ЭКОНОМИКА ҒЫЛЫМДАРЫНЫҢ ДОКТОРЫ, ПРОФЕССОР
ДОКТОР ЭКОНОМИЧЕСКИХ НАУК, ПРОФЕССОР
DOCTOR OF ECONOMIC SCIENCES, PROFESSOR***

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н.ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ**

**МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ
КАЗАХСТАН
ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ Л.Н. ГУМИЛЕВА
THE MINISTRY OF SCIENCE AND HIGHER EDUCATION OF THE REPUBLIC OF
KAZAKHSTAN
L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY**



**«ҚАЗАҚСТАННЫҢ ТҰРАҚТЫ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУ МОДЕЛІН ҚҰРУ
ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚАРЖЫ ЖҮЙЕСІ»
Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясының
МАТЕРИАЛДАРДЫҢ ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
Международной научно-практической конференции
«ФИНАНСОВАЯ СИСТЕМА В УСЛОВИЯХ СОЗДАНИЯ МОДЕЛИ УСТОЙЧИ-
ВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ КАЗАХСТАНА»**

**COLLECTION OF REPORTS
of the International scientific and practical conference
«THE FINANCIAL SYSTEM IN THE CONTEXT OF CREATING A MODEL
OF SUSTAINABLE ECONOMIC DEVELOPMENT OF KAZAKHSTAN»**

АСТАНА, 2024
ASTANA, 2024

УДК 336 (574)
ББК 65.261 (5Каз)
Қ 18

Редакциялық алқа:

Мақыш С.Б. - Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ Басқарма мүшесі – академиялық мәселелер жөніндегі проректоры

Жағыпарова А.О. - Экономика факультетінің деканы

Ажмухамедова А.А. - Экономика факультеті деканының ғылыми жұмыстар жөніндегі орынбасары

Мажитов Д.М. - «Қаржы» кафедрасының профессоры

Бұлақбай Ж.М. - «Қаржы» кафедрасының меңгерушісі

Майдырова А.Б. - «Экономика және кәсіпкерлік» кафедрасының меңгерушісі

Сембиева Л.М. - «Мемлекеттік аудит» кафедрасының меңгерушісі

Аманова Г.Д. - «Есеп және талдау» кафедрасының меңгерушісі

Мухияева Д.М. - «Менеджмент» кафедрасының меңгерушісі

Искаков Б.М. - «Тұран-Астана» университетінің «Іскерлік басқару» кафедрасының профессоры

Қ 18 «ҚАЗАҚСТАННЫҢ ТҰРАҚТЫ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУ МОДЕЛІН ҚҰРУ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚАРЖЫ ЖҮЙЕСІ» халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясы= Международная научно-практическая конференция «ФИНАНСОВАЯ СИСТЕМА В УСЛОВИЯХ СОЗДАНИЯ МОДЕЛИ УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ КАЗАХСТАНА»= International scientific and practical conference «THE FINANCIAL SYSTEM IN THE CONTEXT OF CREATING A MODEL OF SUSTAINABLE ECONOMIC DEVELOPMENT OF KAZAKHSTAN» – Астана: ИП «Булатов А.Ж.» – 572 б.(с.) - қазақша, орысша, ағылшынша.

ISBN 978-601-337-934-0

«ҚАЗАҚСТАННЫҢ ТҰРАҚТЫ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУ МОДЕЛІН ҚҰРУ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚАРЖЫ ЖҮЙЕСІ» атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдарының жинағында жас ғалымдар, докторанттар, магистранттар мен студенттер жүргізген өзекті және проблемалық мәселелерді қамтитын авторлық зерттеулері берілген. Басылым студенттерге, магистранттарға, докторанттарға, сонымен қатар қазіргі ғылымның өзекті мәселелерімен айналысатын оқырман қауымға арналған.

В сборнике материалов международной научно-практической конференции, на тему «ФИНАНСОВАЯ СИСТЕМА В УСЛОВИЯХ СОЗДАНИЯ МОДЕЛИ УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ КАЗАХСТАНА» представлены результаты авторских исследований по актуальным и проблемным вопросам, проведенных молодыми учеными, докторантами, магистрантами и студентами. Издание предназначено для студентов, магистрантов, докторантов, а также для широкого круга читателей, занимающихся актуальными проблемами современной науки.

The collection of materials of the international scientific and practical conference on the topic «THE FINANCIAL SYSTEM IN THE CONTEXT OF CREATING A MODEL OF SUSTAINABLE ECONOMIC DEVELOPMENT OF KAZAKHSTAN» presents the results of original research on topical and problematic issues conducted by young scientists, doctoral students, master degree students and undergraduates. The publication is intended for undergraduates, master and doctoral students, as well as for a wide range of readers studying current problems of modern science.

УДК 336 (574)
ББК 65.261 (5Каз)

ISBN 978-601-337-934-0

© Л.Н. Гумилев атындағы ұлттық университеті, 2024
© Евразийский национальный университет им. Л.Н.Гумилева, 2024
© L.N. Gumilyov Eurasian National University, 2024

GLOBAL DIGITIZATION AND ITS IMPACT ON THE BANKING INDUSTRY

Nurullakzy G. Makhyshev S.B.

L.N. Gumilyev Eurasian National University

Astana, Kazakhstan

E-mail: gnurullakzy@mail.ru

Аңдатпа. Қазіргі әлемде жаһандану-бұл әлемдік экономиканың дамуының негізгі бағыты, ондағы барлық процестерге белгілі бір дәрежеде әсер етеді. Жаһандану Ұлттық банк жүйелерінің жұмысына айтарлықтай әсер етті және әлі де әсер етуде. Соңғы онжылдықтарда (1970 жылдардан бастап) әлемдік экономиканың дамуын сипаттайтын жаһандану және тұрақсыздықтың өсуі әсіресе сыртқы факторларға аса сезімтал банк секторында айқын көрінеді. Экономиканың жаһандануы банктік қызметке үлкен өзгерістер әкелді.

Кілт сөздер: цифрлы экономика, мобильді банкинг, екінші деңгейлі банк, онлайн банкинг, жаһандық инновация.

Аннотация. В современном мире глобализация является основным направлением развития мировой экономики, в той или иной степени воздействуя на все процессы в ней. Глобализация оказала и продолжает оказывать значительное влияние на функционирование национальных банковских систем. В последние десятилетия (начиная с 1970-х годов) рост глобализации и нестабильности, характеризующий развитие мировой экономики, особенно ярко проявляется в банковском секторе, наиболее чувствительном к внешним факторам. Глобализация экономики привела к большим изменениям в банковской деятельности.

Ключевые слова: цифровая экономика, мобильный банкинг, банк второго уровня, онлайн-банкинг, глобальные инновации.

Annotation. In the modern world, globalization is the main direction of development of the world economy, affecting all processes in it to one degree or another. Globalization has had and still has a significant impact on the functioning of national banking systems. In recent decades (since the 1970s), the growth of globalization and instability that characterize the development of the world economy is especially evident in the banking sector, which is most sensitive to external factors. The globalization of the economy has brought great changes to banking.

Key words: digital economy, mobile banking, second-tier banking, online banking, global innovation.

Innovations in the banking sector are various (economic, organizational-management, institutional, financial, information-technological) innovations in all areas of banking activity. The results of such innovations may be reflected in expanding the bank's client base and its branch network, increasing market share, reducing transaction costs of conducting bank operations, and ensuring the stability of the bank's long-term operation. In the conditions of increased competition in the globalized banking services markets, banking innovations are mainly aimed at attracting new clients and retaining existing clients, as well as expanding the range of offered services and improving the technologies of providing them to clients.

Examples of innovations in the banking sector:

- creation of new financial products, new types of services or new modifications of existing services and products;
- introduction of innovative sales methods, external characteristics of the product;
- development of innovative marketing strategies;
- technological innovations related to changes in technological support of intra-bank processes, customer service;
- structural innovations - reconstruction of the organizational structure of the bank or its individual structural units in order to increase their efficiency.

A modern bank is not only a source of credit resources, but also a high-tech financial institution ready to provide comprehensive services for complex commercial transactions and projects with partners from all over the world.

Globalization represents the peak of internationalization. Nikitina T.V. considers the positive aspects of globalization that create favorable conditions for business development. According to his conclusions, the following advantages of globalization for the economy and business can be noted [1]:

- Liberalization of foreign economic relations;
- Transnationalization of capital and production;
- Regional economic integration;
- Internationalization of economic life;
- Unification of the rules of economic life, creation of a system of interstate regulation of world economic relations.

The processing of big financial data is an important issue for financial and credit institutions nowadays. In this regard, the main positions and required jobs in the bank's structure are changing: IT-specialists who carry out digitalization of interaction with clients and processing of big data are more important. If we give specific examples of changes in the banking business under the influence of big data, it primarily includes the following directions:

- open banking (Open Banking);
- direct or virtual banking;
- remote customer identification and biometrics;
- development of interbank communications.

Technological innovations in the banking market are determined by the general progressive movement of scientific and technical progress. They will be a powerful factor in the interdependence of financial markets. The integration and unidirectional movement of individual segments of the world market is possible thanks to the new technical infrastructure of the market, technical achievements in the field of information processing and telecommunications, which ensure high speed of transactions, information transparency of the markets. New means of communication, computerization have fundamentally changed the material basis of existence of all sectors of the economy, including financial sectors. A positive consequence of the global technological re-equipment of financial markets based on electronic, including Internet technologies, is the possibility of revitalizing competition, improving the quality of banking services, diversifying them, and significantly increasing the volume of operations with new derivative financial instruments.

It is not new that the banking industry is not left behind in the process of mass digitization. Table 1 below shows the changes in the characteristics of banking activities in a volatile global environment with the introduction of digital technologies.

Table 1 – Characteristics of the bank in conditions of a global unstable environment

Bank type	Service characteristics
"Bank 1.0"	The bank uses a traditional business model and is based on classical principles of management. Acts as an important financial intermediary and meets the needs of the state, private and legal representative by providing standard services.
"Bank 2.0"	The bank is still based on classic principles, but expands the channels of delivery of its services to the customer by developing online and mobile banking.
"Bank 3.0"	The bank begins to interact with partners, creates ecosystems and creates a chain of added value around the client, as well as increases the efficiency of its operations by automating processes.
"Bank 4.0"	A bank is a tool that is integrated into a client's daily life with the help of technology to meet their financial needs. Bringing the bank into the customer's life will help them make informed financial decisions, including with the help of artificial intelligence (in the future).

Note: compiled by the author based on sources [2, 3, 4].

The global unstable environment is a set of external factors of the global environment that are unpredictable in relation to bank management, affect economic entities, provide a number of opportunities, but are associated with uncontrollable risk.

Risks inherent in a global unstable environment:

- Political risks are the probability that some political factors (accepted or rejected decisions, events, etc.) will negatively affect the results of business activities. Based on the conducted research, we

came to the conclusion that the impact of political factors on the country's economy (directly through international business or indirectly through exchange rates) has increased in the context of globalization;

- Environmental risks - loss of biodiversity, climate change and extreme weather phenomena, affecting human life and doing business in various sectors of the economy;

- Economic risks are the likelihood that business will be adversely affected by problems ranging from countries' financial systems and infrastructure to price volatility and regulatory issues. For example, this category of risks includes: risks associated with regulation of the financial market, fiscal policy, liquidity crises, changes in oil prices, unemployment, investment policy, changes in the importance of currencies in the world arena;

- Social risks: social risks for business in a global unstable environment are risks associated with distrust of citizens in the authorities, rejection of innovations, inequality of people's incomes, problems of low qualification of employees, lack of quality of education corresponding to the actual problems of business, problems of mentality that prevent creative decision-making and initiative. ;

- Technological risks are the risk of costs due to a decrease in service efficiency based on the use of outdated technologies, as well as due to the incorrect introduction of new technologies. Technological risks also include the risk of market share acquisition by competitors using innovative technologies;

- Cyber risks are an important element of the global transformation process called Big data. In the digital economy that relies on information technology, data is extremely valuable. Due to the cloud-based method of storing this data, companies are faced with the need to create a security system that meets modern tests. Accordingly, cyber-risks are understood as the risk of losses due to inadequate data protection. (The average cost of one hacking attack for a bank is estimated at 4 million dollars) [5].

Digitization of banking activities can lead not only to the correction of existing business models, but also to their global revision. Many large banks seem to have the tools and capabilities to push the boundaries of their current business models. A possible obstacle for them is uncertainty about how to effectively use the underlying strength to achieve sustainable results.

Figure 1 shows that digitization of banking business models can be implemented according to the following directions [6]:

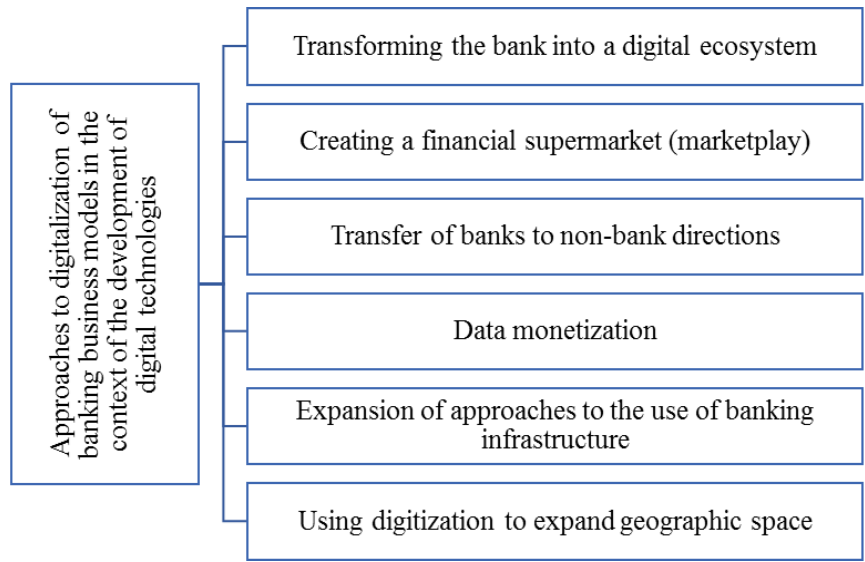


Figure 1 - Ways to digitize banking business models in the context of the development of digital technologies

Note: compiled by the author.

In conclusion, in unstable macroeconomic conditions, digitization allows bank business models to actively develop in the banking sector and restructure their approaches in the post-crisis period. Globalization and innovative development are two trends that define modern financial and economic life in general, which have opposite effects on the banking business. First, globalization opens up new opportunities for banks, and on the other hand, it increases the pressure of traditional and new competitors, demanding non-standard, quick solutions that affect their development strategy.

References:

1. International Trade Chamber (ICC)//. Global globalization - URL: <http://www.iccwbo.ru/blog/2016/mirovaya-globalizatsiya-i-vzaimodeystvie/> (view: 03.12.2023)
2. King, B. Bank 4.0: banking everywhere, never at bank. – Singapore: Marshall Cavendish Business, 2018. – 347 p.
3. King, B. Bank 2.0. How consumer behavior and technology will change the future of financial services / – M.: Olymp-Business CJSC, 2012. – 512 p.
4. King, B. Bank 3.0. Why today the bank is not where you go, but what you do. – M.: Olymp-Business CJSC, 2014. – 520 p.
5. Gabler, W. Homo oeconomicus. – URL: <http://wirtschaftslexikongabler.de/Definition/homo-oeconomicus.html> (view: 15.12.2023)
6. Dyatlov, S.A. The influence of the globalization factor on the state regulation of human potential reproduction / S.A. Dyatlov, M.A. Dobrokhotov // Izvestiya St. Petersburg State University of Economics. - 2018. - №5 (113). - p.32-38.

ӘОЖ (336.71)

БАНКТИК ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ

Абирова А. Ұ.

2 – курс магистранты, М.Х.Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті,
Тараз қ., Қазақстан Республикасы
E-mail: muratova_diana77@mail.ru

Муратова Д.Б.

э.ғ.к., «Қаржы және есеп» кафедрасының доценті
М.Х.Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті,
Тараз қ., Қазақстан Республикасы
E-mail: muratova_diana77@mail.ru

Аңдатпа. Банк ісінің негізгі мәні мен рөлі депозиттерді жинақтау және пайдаланылған қаражаттың (негізінен депозиттердің) сенімділігін қамтамасыз ету және осы қаражатты ақылға қонымды саясат арқылы ақылға қонымды пайдалану болса, қалған барлық қызмет түрлері екінші дәрежелі болып табылады. Осыған сүйене отырып, банкте салымшылардың тілектерін, қарыз алушылар қажетті деңгейде қолданғысы келетін ағымдағы талаптарды қанағаттандыру үшін әрдайым жеткілікті қаражат болуы керек. Банктер сипаттау мен талдауға әртүрлі көзқарасты қажет ететін сыртқы және ішкі факторлардың жиынтығына әсер ететін орын мен уақыт бойынша ерекшеленетін көптеген тәуекелдерге тап болады. Сонымен қатар, тәуекелдердің барлық түрлері бір-бірімен байланысты және олардың барлығы банктік операцияларға әсер етеді.

Кілт сөздер: Банк, тәуекел, қаржылық тәуекел, несиелік тәуекел, тәуекелдерді басқару.

Аннотация. В то время как основная сущность и роль банковского дела заключается в накоплении депозитов и обеспечении надежности используемых средств (в основном депозитов) и разумном использовании этих средств с помощью разумной политики, все остальные виды деятельности являются второстепенными. Исходя из этого, в банке всегда должно быть достаточно средств для удовлетворения пожеланий вкладчиков, текущих требований, которые заемщики хотят использовать на необходимом уровне. Банки сталкиваются со многими рисками, различающимися по месту и времени, которые влияют на совокупность внешних и внутренних факторов, требующих разного подхода к описанию и анализу. Кроме того, все виды рисков взаимосвязаны, и все они влияют на банковские операции.

Ключевые слова: Банк, риск, финансовый риск, кредитный риск, управление рисками.

Abstract. While the main essence and role of banking is to accumulate deposits and ensure the reliability of the funds used (mainly deposits) and the reasonable use of these funds through sound policies, all other activities are secondary. Based on this, the wishes of depositors can be found in the bank, borrowers should always have enough funds to meet current requirements that they want to use at the desired level. Banks face many risks, varying in location and time, which affect a set of external and internal factors that require a different approach to description and analysis. In addition, all types of risks